

Watermanagement: oppervlakkige afspoeling aanpakken

Oppervlakkige afspoeling zorgt voor nutriëntenverlies. Het is een hele specifieke emissieroute, die slechts beperkt wordt aangepakt via de bekende maatregelen rondom mestmanagement. De waterschappen zijn erg geïnteresseerd in dit onderwerp, om de belasting van het oppervlaktewater terug te dringen. Flink verbeteringen zijn nodig én mogelijk.

Bodemstructuur

De waterschappen stimuleren boeren om te werken aan verbetering van de bodemstructuur. Een betere structuur zorgt voor betere infiltratie van water in de bodem. Daardoor spoelen minder nutriënten en minder water af. Dankzij betere worteling wordt ook de productie gunstig beïnvloed door verbetering van de bodemstructuur. Dit resultaat zie je echter pas op de langere termijn.

Hot spots

Op de korte termijn kan resultaat geboekt worden door lokale knelpunten ('hot spots') op het erf en de

percelen aan te pakken. Bijvoorbeeld door voorzieningen te treffen om perssappen uit sleufsilo's of mestopslagen op te vangen. Op de percelen kunnen we er naar streven om hot spots verder van de sloot te plaatsen.

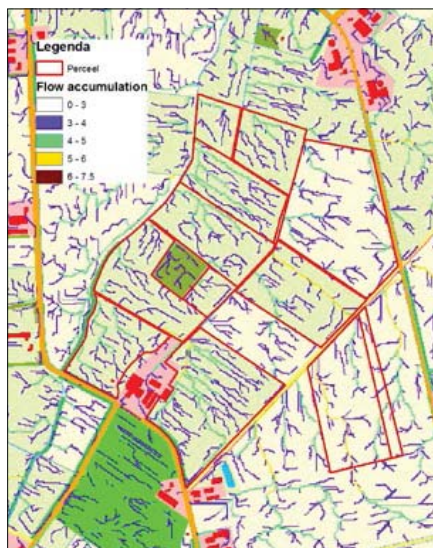
Denk bijvoorbeeld aan plekken waar het vee zich regelmatig verzamelt (de waterbak of het hek). Waar dat niet kan is een bezinkgreppel bijvoorbeeld een mogelijkheid.

Onderzoek

Voor de afspoeling vanaf percelen maken we gebruik van de kaartjes met afspoelingspatronen die door Alterra

in 2014 zijn afgeleid uit het Algemene Hoogtebestand Nederland. Deze kaartjes zijn ook gebruikt in inventariserende keukentafelgesprekken met de boeren. De patronen op kaart worden meestal goed herkend, maar het blijft noodzakelijk om ze te toetsen aan de kennis van de boer over zijn percelen. Alterra heeft bij de beoordeling van het risico op afspoeling naast de maaiveldhoogteverdeling ook andere aspecten betrokken zoals infiltratiesnelheid en bergingscapaciteit van de bodem en de gemiddelde afstand tot de sloot (Alterra Rapport 2546).

Gert Jan Noij, Wageningen UR

Voorbeeld van afspoelingspatronen van de percelen van Koeien & Kansenbedrijf Houbraken te Bergeijk. De lijntjes geven aan waarlangs het water wordt afgevoerd, de kleur geeft de afvoerintensiteit.

Voorbeeld van de risicobeoordeling voor dezelfde percelen als in de linker figuur. De risicobeoordeling heeft betrekking op de laagste plekken binnen het perceel.

BedrijfsWaterWijzer in zeven modules

De BedrijfsWaterWijzer onderscheidt in totaal zeven modules (thema's). Uit inventariserende keukentafelgesprekken blijkt dat met deze modules het waterbeheer grotendeels kan worden gedekt.

De modules zijn:

1. Voorkomen vervuiling van grond- en oppervlaktewater door erfwater;
2. Vasthouden neerslagoverschot en voorkomen droogteschade;
3. Beperken wateroverlast;
4. Beperken uitspoeling nutriënten naar grondwater;
5. Beperken uit- en afspoeling nutriënten naar oppervlaktewater;
6. Vee voorzien van drinkwater van goede kwaliteit;
7. Goed ecologisch beheer van sloten en slootkanten en het recyclen van maaisel en bagger.